

Vlaanderen
is landbouw & visserij

DE VLAAMSE LANDBOUW- CONJUNCTUURINDEX

NAJAAR 2021

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

DE VLAAMSE
LANDBOUW-
CONJUNCTUURINDEX
NAJAAR 2021

Colofon

Samenstelling

Departement Landbouw en Visserij

Auteurs

Timo Delveaux, Sonia Lenders

Verantwoordelijke uitgever

Patricia De Clercq, secretaris-generaal Departement Landbouw en Visserij

Depotnummer

D/2021/3241/306

Lay-out

Vlaamse overheid

Voor meer informatie over het rapport kunt u contact opnemen met de auteur(s) van het rapport. Ons e-mailadres is als volgt samengesteld: VOORNAAM.NAAM@LV.VLAANDEREN.BE. Ons generiek adres is LANDBOUWCIJFERS@LV.VLAANDEREN.BE

U vindt onze rapporten terug op:

WWW.VLAANDEREN.BE/LANDBOUWCIJFERS

Vermenigvuldiging en/of overname van gegevens zijn toegestaan mits de bron expliciet vermeld wordt:

Delveaux T. & Lenders S. (2021) *De Vlaamse landbouwconjunctuurindex najaar 2021*, Departement Landbouw en Visserij, Brussel.

Graag vernemen we het als u naar dit rapport verwijst in een publicatie. Als u een exemplaar ervan opstuurt, nemen we het op in onze bibliotheek.

Wij doen ons best om alle informatie, webpagina's en downloadbare documenten voor iedereen maximaal toegankelijk te maken. Als u echter toch problemen ondervindt om bepaalde gegevens te raadplegen, willen wij u hier graag bij helpen. U kunt steeds contact met ons opnemen.

//

INHOUD

Samenvatting.....	5
1 Landbouwsectoren.....	6
2 Tuinbouwsectoren.....	8
3 Belemmeringen.....	11
4 Meer informatie.....	12

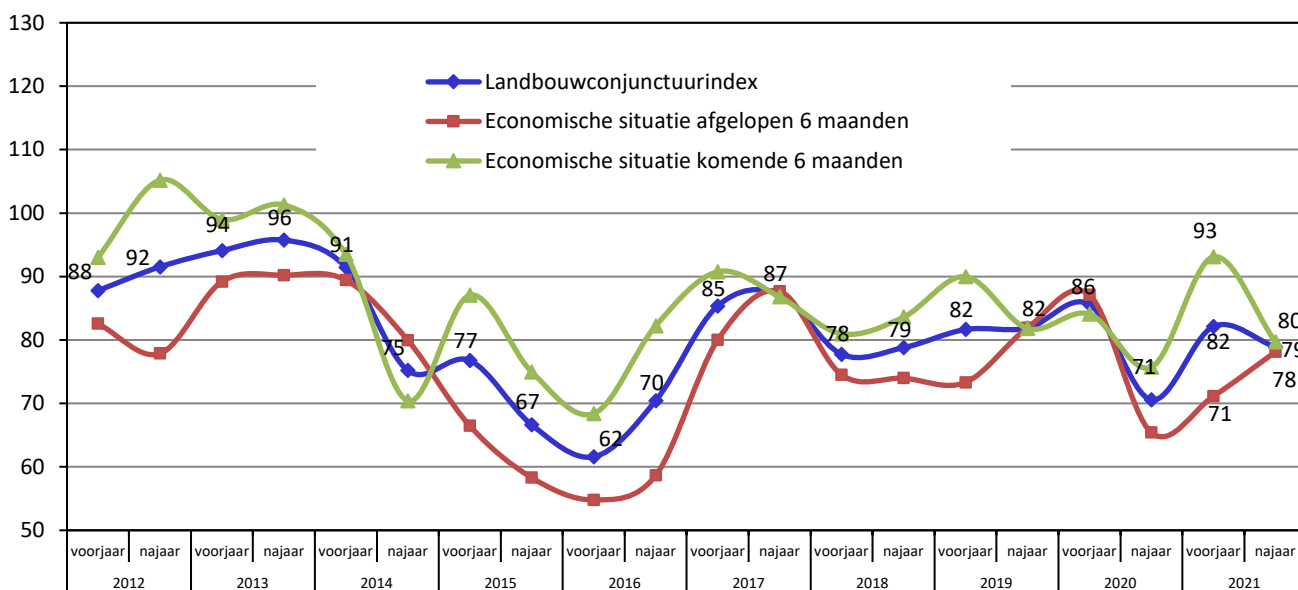

SAMENVATTING

Uit een bevraging bij Vlaamse land- en tuinbouwers uit diverse specialisaties zien we dat de conjunctuurindex in het najaar van 2021 licht daalt van 82 naar 79 en zo op haast gelijke hoogte blijft als tijdens de bevraging in het voorjaar van 2021. De tevredenheid over de voorbije zes maanden steeg van 71 naar 78.. Het optimisme voor de komende zes maanden daalt daarentegen van 93 naar 80.

Achter deze cijfers gaat zoals vaak een grote variatie schuil. De meeste land- en tuinbouwsectoren kennen een stijging. Het is echter de varkenssector die duidelijk maakt dat deze sector zich in volle crisis bevindt: daar daalden de vooruitzichten voor de komende zes maanden ongezien van 70 naar 40.

Figuur 1. Evolutie van de Vlaamse landbouwconjunctuurindex, 2012-2021

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Meer land- en tuinbouwers ondervonden de afgelopen zes maanden belemmeringen. Deze stijging is voornamelijk het gevolg van meer belemmeringen door weersomstandigheden. Opvallende daler is de melding van afzetproblemen, die het laagste getal noteert sinds het begin van deze telling.

De conjunctuurindex geeft het gevoel van de landbouwers weer: hoe beschouwen ze de afgelopen zes maanden en wat verwachten ze van de toekomstige zes maanden. De index kan gaan van 0 (alle landbouwers zeer negatief) tot 200 (alle landbouwers zeer positief). Bij een waarde van 100 zijn er evenveel negatieve als positieve antwoorden. Dit gevoel van de landbouwers kaderen we in het rapport op basis van de marktsituatie.

De enquête is afgenomen in september 2021 bij deelnemers van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). De resultaten zijn gebaseerd op een extrapolatie van 493 antwoorden.

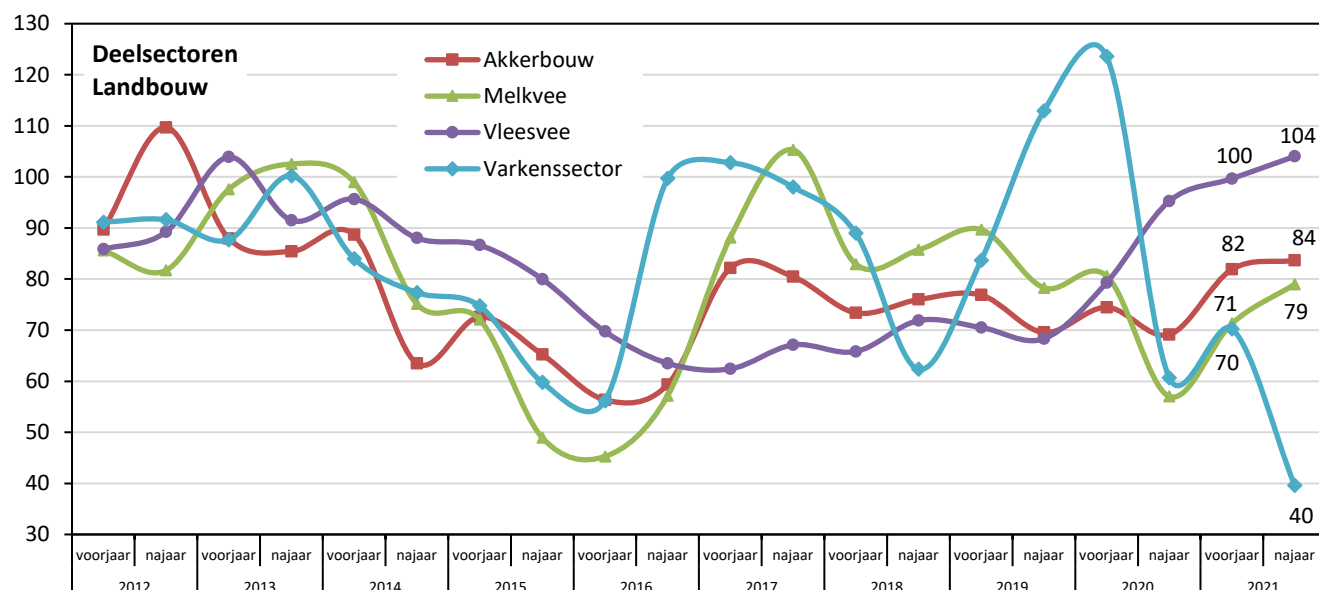

1 LANDBOUWSECTOREN

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de voornaamste deelsectoren van de landbouw: akkerbouw, melkvee, vleesvee en de varkenssector.

Op de varkenssector na gaan alle deelsectoren erop vooruit. De varkenssector vertoonde in het verleden wel vaker abrupte evoluties, maar deze keer daalt de varkenssector tot het diepste punt sinds de start van de enquêtes in 2007.

Figuur 2. Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier landbouwsectoren, 2012-2021

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De index voor de **akkerbouw** blijft over het algemeen stabiel evolueren van 82 naar 84. De tevredenheid over de afgelopen zes maanden daalt licht met 3 punten tot 81. De toekomstverwachtingen stijgen dan weer van 80 naar 86. Voorzichtigheid is geboden bij de verklaring van de evolutie van deze index, net als bij de bevraging van zes maanden geleden, aangezien de voornaamste deelsectoren van akkerbouw (granen, aardappelen en suiker) verschillende marktten tendensen hebben doorlopen.

- 54% van de ondervraagden gaf aan geen evolutie te verwachten in zijn of haar productie, terwijl 36% toch een lichte daling ervan verwacht de komende zes maanden en 8% een sterke daling.
- Wat de prijsverwachtingen betreft is de situatie niet duidelijk: ongeveer een derde verwacht een lichte prijsstijging, en een derde een lichte prijsdaling.
- Het stond in de sterren geschreven dat de **aardappelsector** een moeilijk seizoen zou kennen. Als gevolg van de coronacrisis zakten de prijzen op de vrije markt in elkaar door een overaanbod aan aardappelen. Als reactie hierop zakte ook het Vlaamse areaal voor 2021 met 9%. Dat is een opvallende daling na de historische records van de voorgaande jaren. Ook in de rest van Noordwest-Europa is er 25.000 hectare minder areaal geplant, wat neerkomt op een daling met zo'n 5%. Het is nu afwachten wat de oogst opbrengt. Door de overvloedige regenval is er wel veel ziekte-druk en zijn de kosten voor de telers sterk opgelopen.

- De **graanprijzen** blijven op een zeer hoog niveau evolueren. Zo kenden deze prijzen als gevolg van de coronacrisis al een sterk stijgende tendens (zie vorige rapporten). De prijzen van broodtarwe en voedertarwe – de twee meest relevante prijzen in België – liggen ten opzichte van vorig jaar respectievelijk 62% en 57% hoger. De verklaring hiervoor ligt opnieuw in een combinatie van factoren en is voornamelijk te vinden op het wereldtoneel: lage voorraden, lagere productie dan voorspeld door slechte weersomstandigheden, een grotere Chinese vraag naar voeders en minder inzaai in Rusland.
- De Europese prijzen van **suiker** stijgen gaandeweg. Hiermee volgen ze de stijgende tendens op de termijnmarkten van New York en Londen. Eind september is in Vlaanderen de bietencampagne van start gegaan. In tegenstelling tot andere gewassen is de biet beter bestand tegen extreme weersomstandigheden, waardoor de opbrengst als normaal wordt verwacht. Ook het suikergehalte is door de goede maand september nog omhooggegaan.

De conjunctuurindex voor de **melkvee**sector blijft, na de felle stijging in de voorjaarsenquête, verder stijgen, van 71 naar 79. Deze stijging is voornamelijk te verklaren doordat de afgelopen zes maanden positief werden beoordeeld (index van 53 naar 78). Over de toekomst zijn de melkveehouders minder positief. Daar werd een daling genoteerd van 90 naar 80.

- De melkveehouders gaven zowel wat betreft prijs (53%) als productie (58%) weinig evolutie te verwachten op het bedrijf het komende half jaar. 22% verwacht een lichte stijging van de productie en 30% een lichte prijsstijging.
- De vooruitzichten voor de melkprijs waren begin 2020 goed, maar corona heeft daar verandering in gebracht. Nu de ergste storm achter de rug is, lijkt de zuivelmarkt zich gestaag te herstellen. Geholpen door een goede wereldhandel, met een flinke Chinese vraag, stijgt de melkprijs in augustus zo'n 15% boven de prijs van het 5-jarig gemiddelde. Positief nieuws is er ook bij de grootste zuivelcoöperatie van ons land, Milcobel. Daar beginnen de herstructureringen hun vruchten af te werpen. Milcobel heeft in 2021 al 8 maal de melkprijs verhoogd.

Voor **vleesvee** zet het positieve verhaal zich door. De index stijgt verder van 100 naar 104, de op één na hoogste score sinds het begin van de enquêtes. Zowel de voorbije zes maanden (van 98 naar 107) als de toekomst (van 101,5 naar 101) worden positief beoordeeld.

- 82% van de ondervraagden geeft duidelijk aan geen productieschommelingen te verwachten de komende periode.
- 55% denkt dat de prijs niet zal wijzigen, terwijl 30% wel denkt dat er een kleine prijsstijging zal zijn de komende maanden.
- De pandemie heeft er voor de **kalversector** zwaar ingehakt. Door de verplichte sluiting van de horeca verloor deze subsector zijn belangrijkste afzetkanaal. Nu restaurants in binnen- en buitenland opnieuw hun normale activiteiten hervatten, zien we de prijsvorming heropleven. Momenteel worden de hoogste prijzen sinds 2015 genoteerd.
- Ook voor de **runderkarkassen** is er een positieve evolutie, dit zowel voor de reforme koeien (als afzetmarkt voornamelijk verwerking en export) en voor de hoogbeveleesde stierkarkassen. Ook hier speelt de heropening van de horeca een rol, maar we merken ook een gestage daling van het aanbod in België. Bovendien lijkt de sector zich goed te organiseren, waardoor dit de prijsvorming voor de rundveehouder ten goede komt.

////////////////////////////////////

De index voor de **varkenssector** daalt tot het laagste punt (40) sinds het begin van de bevraging. De varkenssector bevindt zich te midden van een grote crisis. Dat blijkt uit hoe de ondervraagden denken over de voorbije periode (27) en hoe ze de toekomst voor hun sector voor de komende zes maanden inschatten (daling van 114 naar 52). Zoals zo vaak is deze crisis te verklaren door een combinatie van factoren die tegelijk samenvallen.

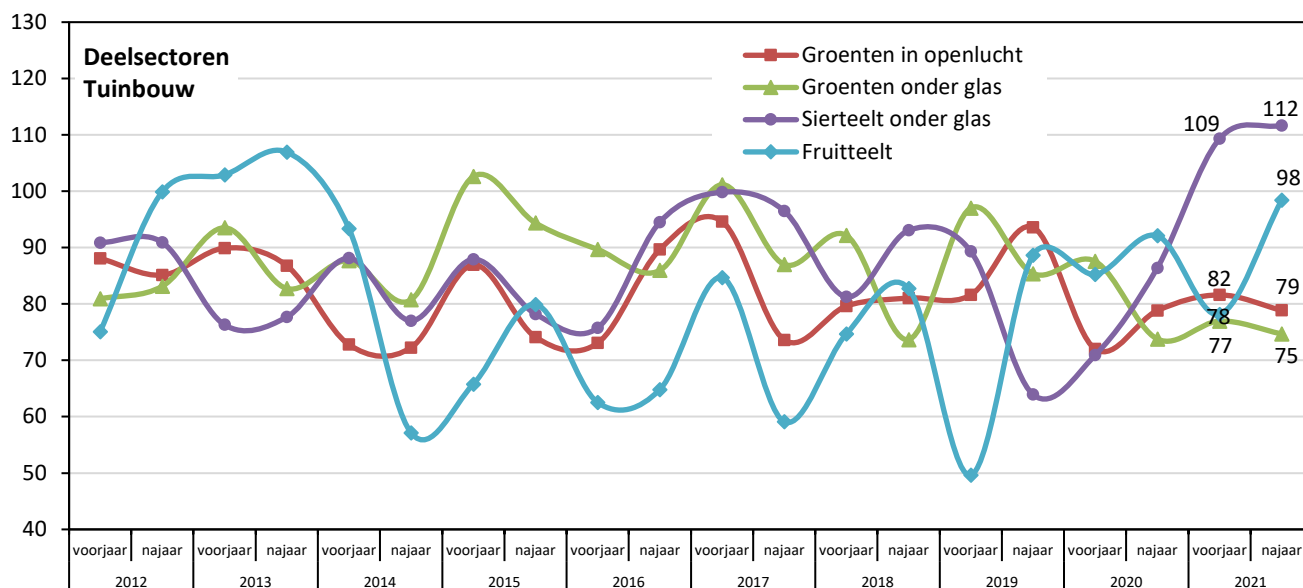
- Ondanks de slechte prijsvorming tijdens de afname van deze enquête denkt 52% van de ondervraagde varkenshouders dat de prijs de komende zes maanden nog zal verslechteren. 15% hiervan verwacht zelfs een sterke prijsdaling.
- 61% verwacht dat de totale productie op het bedrijf de komende zes maanden gelijk zal blijven. 32% verwacht een productiedaling, waarvan 15% een sterke daling.
- De marges in de varkensvleessector in België liggen dit jaar op het laagste niveau van de laatste tien jaar. Begin oktober lagen de prijzen voor varkensskarkassen zo'n 10% lager dan vorig jaar, en ook toen waren de prijzen al zeer laag als gevolg van verstoringen in de toeleveringsketen en de verminderde vraag door covid-19.
- Anderzijds ligt de kostprijs voor voeder op het hoogste niveau in 8 jaar tijd (zie ook onderdeel akkerbouw). Sinds 2020 is de prijs voor varkensvoeder met meer dan 20% gestegen. De voederkosten voor de varkensproducenten zijn bij uitstek de belangrijkste kostenfactor: voor een gesloten bedrijf kunnen ze tot 70% van de totale kosten bedragen.
- Er is ook de Chinese invloed. China herstelt zich na de uitbraak van Afrikaanse varkenspest (AVP) in 2018, waardoor de Chinese vraag op de wereldmarkt daalt. China staat in voor de helft van de geslachte varkens wereldwijd.
- Sommige op export gerichte landen, zoals België en Duitsland, die gevallen van AVP hebben gehad, kunnen nog steeds geen varkensvlees uitvoeren naar vele Aziatische bestemmingen. Hierdoor komt niet alleen de binnenlandse markt onder druk te staan, maar ook de Europese interne markt.

2 TUINBOUWSECTOREN

De index voor de groentesector kent zowel voor openluchtgroenten als voor groenten onder glas een lichte daling. Hiermee blijven de waarden voor deze subsectoren op een laag niveau acteren. Fruiteelt lijkt zich te herstellen en vertoont de hoogste waarde sinds 2013. Ook voor sierteelt blijft de index op een hoog niveau evolveren. Dit blijkt uit onderstaande index voor de vier tuinbouwdeelsectoren.

////////////////////////////////////

Figuur 3. Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier tuinbouwsectoren, 2012-2021

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De conjunctuurindex van **groenten in openlucht** kent een lichte daling van 82 naar 79. We zien wel dat de ondervraagden positiever zijn wat de toekomst betreft (stijging van 67 naar 78). De index die de voorbije zes maanden aangeeft, klopte af op 80. Dat is een daling van 16 punten tegenover de voorjaarsenquête.

- 67% van de ondervraagden verwacht de komende zes maanden geen of een lichte prijsstijging. 13% verwacht dan weer een sterke prijsdaling.
- De helft van de ondervraagde telers verwacht dat de totale productie op het bedrijf de komende zes maanden licht zal dalen.
- In het algemeen is er sprake van een behoorlijk goed productiejaar. Dit is vooral te danken aan de natte zomer en zachte septembermaand. Dit is echter niet altijd een goede zaak voor de teler aangezien de markt hierdoor verzadigd kan worden. Dat is ook de reden waarom het er naar uitziet dat prei, die in de eerste helft van het jaar hele sterke prijzen noteerde, een moeilijk winterseizoen zal hebben.

De telers van **groenten onder glas** zien hun index opnieuw dalen van 77 naar 75. Daarmee zakt de conjunctuurindex naar één van de laagste cijfers sinds de metingen. Over de economische toestand van de voorbije zes maanden waren de telers positiever (stijging van 75 naar 86). De indexdaling is dan ook te verklaren doordat de telers de situatie voor de komende zes maanden slechter inschatten (daling van 79 naar 64).

- Van de ondervraagde telers geeft 43% aan een prijsdaling te verwachten de komende zes maanden, terwijl 37% een productiedaling verwacht.
- Voor tomaten was er sprake van "winterprijzen tijdens de zomer". Dit was te verklaren door de stijgende vraag van de horeca, maar ook door de lagere productie door het slechte zomerweer, en de ziektedruk op de tomaten (Tomato brown rugose fruit virus).

- Voor de groenten onder glas heeft ook de stijgende energieprijs een impact op de beslissing van telers om al dan niet belichte teelten te produceren, met een mogelijke reconversie van producten als gevolg.

Na de hausse tijdens de bevraging in het voorjaar 2021, gaat de sierteelt verder op dat elan. Met een waarde van 112 behaalt **sierteelt onder glas** de hoogste indexscore sinds het begin van de bevragingen. Met een stijging van 103 naar 123 – tevens de hoogste score sinds de start van de metingen - toonden de ondervraagden dat de economische situatie op het bedrijf de afgelopen zes maanden veel beter was dan normaal. Voor de komende zes maanden klopt de sector af op een index van 100. Dat is een daling met 16 punten.

- 60% van de ondervraagden verwacht dat de verkoopprijzen de komende zes maanden sterk zullen stijgen. 24% verwacht dan weer een lichte prijsdaling.
- 42% gaat ervan uit dat de totale productie op het bedrijf zal stijgen. 14% hiervan verwacht zelfs een sterke productiestijging.
- Na de wereldwijde pandemie heeft deze subsector zich snel kunnen herstellen. Ondanks de open grenzen hebben vele mensen toch besloten om tijdens de zomer thuis te blijven. Dat heeft dan weer geleid tot een hoge vraag naar bloemen en planten in tuincentra. Toch is er de vrees voor planten met een langere teeltduur dat de vraag zal dalen, omdat de meeste consumenten deze aankopen al hebben gedaan en het consumptiepatroon zich zal aanpassen.
- Gezien de langere teeltcyclus in de boomkwekerij zal het een uitdaging worden om een voldoende groot aanbod te hebben de komende periode. Bovendien ziet deze subsector de vraag stijgen door openbare investeringen van onder meer steden en gemeentes.
- Binnen de land- en tuinbouw is de sierteeltsector een belangrijke energievrager. Door de coronacrisis en het stilvallen van de wereldeconomie heeft deze sector lange tijd kunnen produceren met lage energiekosten. Doordat energie de laatste maanden duurder is geworden, verklaart dit waarschijnlijk ook de daling over de toekomstinschatting.

De index voor de **fruitteelt** stijgt fors van 78 naar 98, de hoogste waarde sinds 2013. De tevredenheid over de voorbij zes maanden stijgt naar 95, de toekomstindex naar 102.

- Op het gebied van toekomstige prijsontwikkeling denkt 42% dat de prijzen het komende half jaar licht zullen stijgen. 19% verwacht dan weer een prijsdaling.
- 38% van de bevroegde fruittelers denkt dat zijn productievolume zal dalen. Hiervan geeft 15% aan dat deze productiedaling sterk zal zijn. Anderzijds denkt 31% zijn productie uit te breiden.
- Voor het hardfruit is er dit seizoen sprake van een hogere appeloogst (ten opzichte van een lage oogst vorig jaar), terwijl de perenoogst lager zal uitvallen. Aangezien de extreme weersomstandigheden in het voorjaar (vorst) en tijdens de zomer (nat) een zware impact hebben gehad op de productie van peren in andere EU-lidstaten, worden er voor het komende seizoen goede prijzen voor peren verwacht.

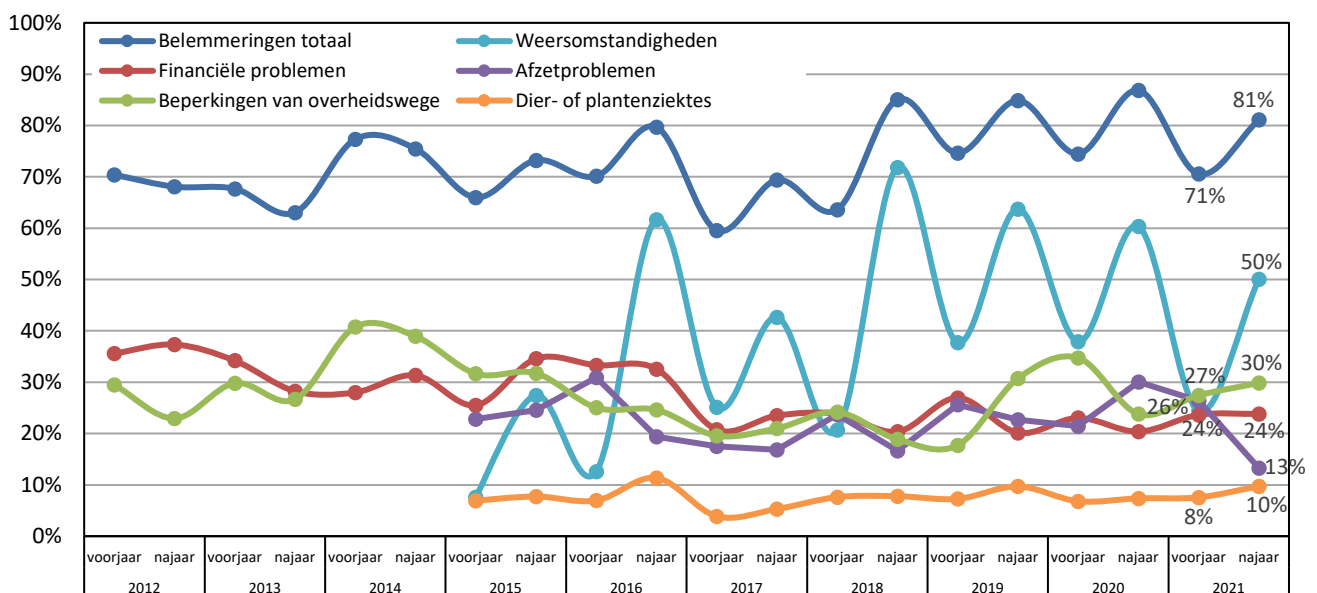
3 BELEMMERINGEN

Meer land- en tuinbouwers ondervonden de afgelopen zes maanden belemmeringen. Het aandeel stijgt van 71% naar 81%. Deze stijging is in grote mate te verklaren door de schommeling veroorzaakt door weersomstandigheden, zijnde de natte en kille zomer, maar ook de late voorjaarsvorst.

Opvallende daler is de melding van afzetproblemen, die het laagste getal noteert sinds het begin van deze telling (13%). De impact voor dier- of plantziekten stijgt licht, net als de beperkingen van overheidswege. 24% van de ondervraagden meldt financiële problemen.

Maar liefst 98% van de telers van groenten in openlucht maakte gewag van belemmeringen. Ook bij akkerbouw (89%), vleesvee en varkens (beide 84%) ligt dit aandeel hoog. 53% van de siertelers meldden dan weer dat er in de afgelopen zes maanden geen enkele belemmering is geweest op het bedrijf.

Figuur 4. Evolutie van aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die in afgelopen zes maanden belemmeringen ondervonden, 2012-2021

Bron: Departement Landbouw en Visserij

In totaal kruist 50% van de respondenten de weersomstandigheden aan als belemmering. Dit aandeel ligt voor een najaarsbevraging vrij laag. In de akkerbouw loopt dit op tot 70%, gevolgd door groenten in openlucht met 60%. De natte zomer en de regenachtige lente hebben een impact gehad op de kwaliteit van de oogsten, zowel op de peren, het meest geteelde fruit in België, als op graansoorten en aardappelen.

Het totale aandeel met financiële problemen blijft status quo hangen op 24%. De meeste problemen doen zich voor in de varkenssector (63%). Voor vleesvee gaf 21% aan financiële problemen te ervaren de afgelopen zes maanden. Dat is wel een daling met 7%. Ook bij melkvee is er een daling, van 27% naar 25%.

Beperkingen van overheidswege stijgt naar 30%. De melkveehouders voelen zich het meest beperkt (42%), de groentetelers onder glas het minst (12%).

De afzetproblemen dalen naar 13%. Bij de klassieke koploper fruit bedraagt het aandeel nu slechts 7%, komende van 31%. Het hoogste aandeel wordt opgetekend binnen de varkenssector, maar ook hier is de daling significant (van 60% naar 44%). Bij groenten in openlucht steeg dit aandeel dan weer van 16% naar 29%.

Het aandeel met dier- of plantenziektes stijgt licht naar 10%. In de groenteteelt onder glas stijgt het aandeel opnieuw van 9% naar 29%. Telers van sierteelt onder glas meldden hier geen enkele belemmering.

4 MEER INFORMATIE

Dit is het rapport van de 30ste enquêteronde, afgenomen in september 2021 bij Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven die deel uitmaken van het Vlaamse Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). Voor de berekening van de landbouwconjunctuurindex bevraagt het Departement Landbouw en Visserij sinds 2007 circa 650 land- en tuinbouwers over hun bedrijfssituatie (productie, verkoopprijzen, belemmeringen en investeringen). De antwoorden van deze steekproef worden geëxtrapoleerd naar de totale Vlaamse landbouwpopulatie. De index kan gaan van 0 (alle landbouwers zeer negatief) tot 200 (alle landbouwers zeer positief). Bij een index van 100 zijn er evenveel negatieve als positieve antwoorden.

Voor de uitgebreide methodologische beschrijving en de voorgaande zesmaandelijksse rapporten verwijzen we naar de website van Landbouw en Visserij: www.vlaanderen.be/landbouwcijfers.

De landbouwconjunctuurindex is berekend op een 0-200-schaal als het gemiddelde van volgende twee vragen:

- Hoe beschouwt u de economische situatie van uw bedrijf gedurende de afgelopen zes maanden?
Met als index = (% veel beter dan normaal + 0,5 * % beter dan normaal) - (0,5 * % slechter dan normaal + % veel slechter dan normaal)+100.
De antwoorden “normaal” worden niet meegenomen in de berekening van de index.
- Hoe verwacht u dat de economische situatie van uw bedrijf de komende zes maanden zal evolueren?
Met als index = (% sterk stijgen + 0,5 * % licht stijgen) - (0,5 * % licht dalen + % sterk dalen)+100
De antwoorden “gelijk blijven” worden niet meegenomen in de berekening van de index.

